

I. A vörösödő susulyka (*Inocybe haemacta*)

Külön érdekessége ennek a gombának, hogy azon kevés fajhoz tartozik a *Inocybe* genusban (Lactiferae szekció), amelyekben nem található muszkarin - ilyen önmagában azért több is létezik –, viszont tartalmaz pszilocibint. Együtt ebből ugyanakkor már jóval kevesebbet lehet találni a susulykák között.

Akik esetleg szeretnék egy kicsit többet olvasni a toxinok evolúciós fejlődéséről a *Inocybaceae* családban, nekik elhelyezem ide az egyik érdekes publikáció linkjét:

<http://www.napora.hu/gomba/journal.pone.0064646.PDF>

Véleményem szerint ez a susulyka nem nevezhető éppen gyakorinak és az igencsak kevés tapasztalatom alapján finoman szólva is meglehetősen opcionálisnak találtam a vörösödését (húsban nem jelent meg, illetve a friss gombákon, valamint a szárítottmányokon is csak néhol láttam). Ugyanarról a területről begyűjtött további egy-két példányon már azért jól észrevehető volt a vörösödés.

Lehetségesnek tartom, hogy egyéb körülmények messzemenően befolyásolják ennek a tulajdonságnak a meglétét, avagy késedelmét, esetleg a meg nem jelenését, elmaradását ennél a fajnál.

A szagát illetően több helyen is olvastam, hogy a ló vagy vizeletének bukéjára emlékeztető, főleg a tönk bázisában. Ezt konkrétan így nem éreztem, de igaz, hogy a susulykáktól már megszokott számomra igencsak változatos és erőteljes kombót azért hozta.;

A relevánsabb információkhoz jutás végett mindenképpen kíváncsi lenne többször és különféle helyekről is begyűjteni ezt az impozáns, ritka fajt.

Dima Bálintnak ezúton is köszönetemet fejezem ki az elvégzett molekuláris vizsgálatokért.

A fotóimon sorrendben az *Inocybe haemacta* taxonról látható: a kollekción (1.), egy genetikailag is megvizsgált „köves” példány (2-4.), továbbá a legzöldebb színt mutató darab, amely szintén molekulárisan analizált (5-8.), valamint két vörösödő példány (9-10.).

II. Amanita verna kontra Amanita verna var. decipiens

* Korábban írtam (2015. június 09.)

„Évek óta figyelem a "fehér galócákat" és elmondhatom, hogy amennyiben ténylegesen a "fehér galóca" került hozzám, az minden esetben a tönkön és a kalapfelbőrön KOH-ra erősen sárga reakciót mutatott, a bocskor pedig negatív reakciót adott.

Egyes korábbi vélekedések szerint az *A. verna* - meglehetősen faj lévén igaz hazája a Földközi-tenger és környéke - a gyilkos galócahoz (*Amanita phalloides*) hasonlóan szintén negatív reakciót ad 30%-os KOH-ra. Amelyik, mint a mi esetünkben sárga reakciót mutat, az az egyes szerzők szerint az *Amanita verna* var. *decipiens*, megint mások szerint önálló faj, mégpedig az *Amanita decipiens*. Folyamatosan figyelemmel kísérem változatlanul ezeket a gombákat és a témában esetlegesen megjelenő publikációkat, de sajnos még nem találkoztam az *Amanitaceae* család átfogó revíziójáról szóló cikkel. /Mikochips Vol. 2. (2018. július 13.)/

Egyszer majd csak kiderül, hogy taxonómiailag mire lesz elég ez a kémiai reakció. ;)"

* Korábban írtam (2018. július 08.)

„Tegnap a Gerecse különböző területeiről kerültek elő fehér színű galócák.

A négy példányból egyben /esetleg kettőben ;) / "biztos" vagyok, hogy a gyilkos galóca fehér változata (*Amanita phalloides* var. *alba*) lesz, de a másik kettő nekem gyanús volt.

Mind a négy példány KOH-reakciója (kalapon és a tönkön) negatív lett. Ennek ellenére késő estére - már eléggé fáradtan - eltrehánykodtam a dolgokat és a több éve használaton kívüli emésztőben végezték a gombák.

Reggel eszméltem, hogy mi van, ha mégsem mindegyik /az első fotón látható 2. és a 4./ gomba *Amanita phalloides* var. *alba*, akkor lehet, hogy . . . *Amanita verna*.(?)

Kicsi az esély, de irány az emésztő, és már szárad is a két inkriminált példány.

Véleményem szerint ezt a két gombát érdemes lenne majd alaposabban is megvizsgálni.”

* A legenda(?) nyomában . . .

2019. március 04.

Megtörtént a két kérdéses – 30%-os KOH-ra negatív reakciót adó – fehér színű galóca genetikai vizsgálata, amelyek szerint ezek a gombák is a gyilkos galóca fehér változatai (*Amanita phalloides* var. *alba*).

A meglepetés megint elmaradt, mondjuk igazán nem is fűztem hozzá már olyan nagy reményt, de hátha, talán mégis . . . Pedig józanul végiggondolva a Vértes és a Gerecse területeinél sokkal autentikusabb helyeken is megpróbálták már kiváló mikológusok megtalálni a Pierre Bulliard által Párizs környékéről leírt *Amanita verna*-t, amelyet vélhetőleg egy későbbi szerencsétlen félreértelmezés végett, úgy tartottak nyilván, hogy KOH-ra negatív reakciót adott. Talán ez lehet az oka, hogy mindeddig ez még senkinek sem sikerült, illetve korábban Észak-Afrikában találtak valami hasonló fehér színű galócát (*verna*?), de annak spórái eltértek (morfológia és méretek) a KOH-pozitív francia mintából mért spóráktól.

Megvallom sokáig én is kitartottam ama vélekedés mellett, mondjuk jobbára érthető módon a francia szerzők sugallatára, hogy léteznie kell az „igazi” *A. verna*-nak, de ezen a téren összefoglalva eddigi tapasztalataimat, engem is utolért lassan, de biztosan a pálfordulás gondolata.

Egyre inkább elhiszem, hogy valamilyen hiba csúszhatott valamikor, valahol ennek a fajnak a határozásába, dokumentációjába, ráadásul sajnálatos módon mindemellett a probléma eredője, hogy az *A. verna* effektív leírásához rendelkezhető típusanyag sem áll a rendelkezésre.

Természetesen ettől függetlenül a fél szemem azért ezeken a fehér színű galócákon marad, hiszen egy-két csepp (KOH) figyelmességet változatlanul megér ez a téma. ;)

Dima Bálintnak köszönöm ezúton is a támogatást és a molekuláris vizsgálatokat.

A fotókon a gyilkos galóca fehér példányai (*A. phalloides* var. *alba*) (1-4. kép) láthatók, valamint KOH hatására a gyilkos galóca fehér példányainak (*A. phalloides* var. *alba*) (5-6. kép), továbbá vélelmezetten a fehér galócáknak (*A. verna*) a színreakciója és annak különbözősége figyelhető meg (7-10. kép).

III. A „Hebeloma nyelvecske”

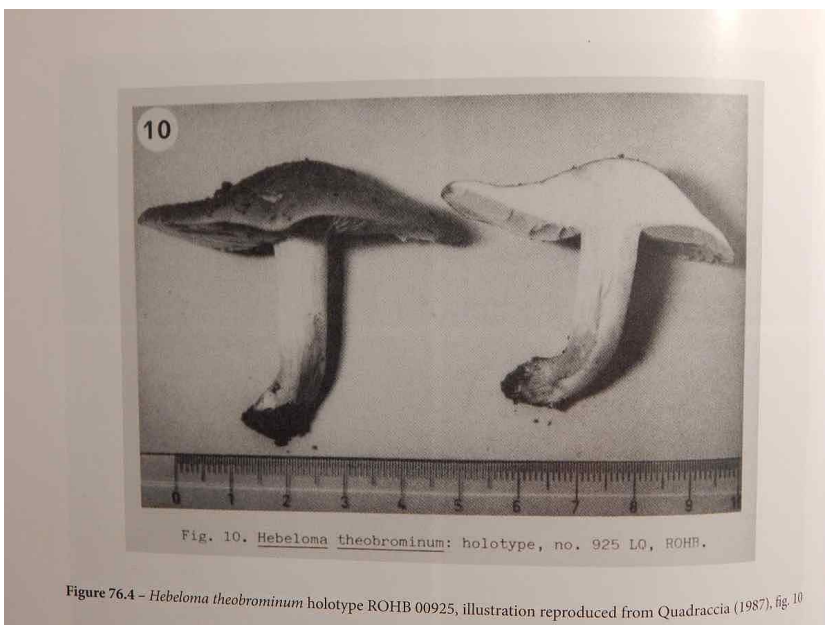
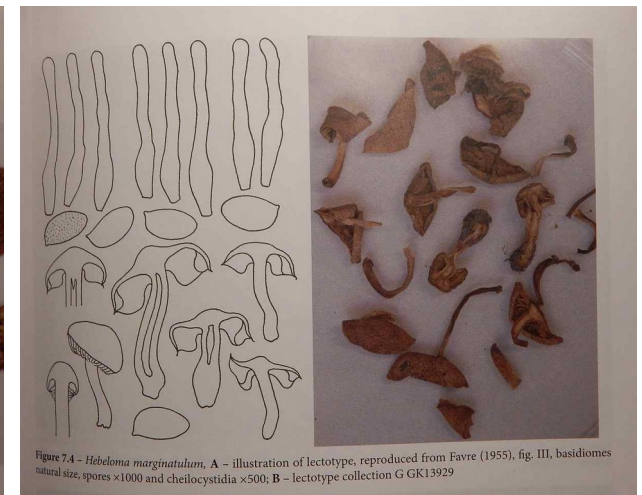
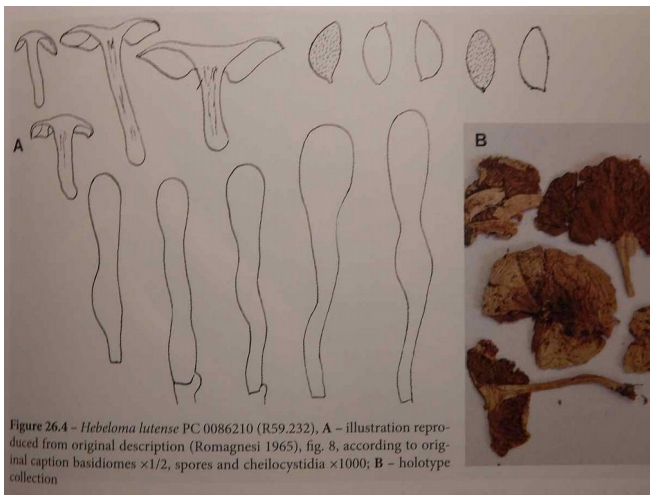
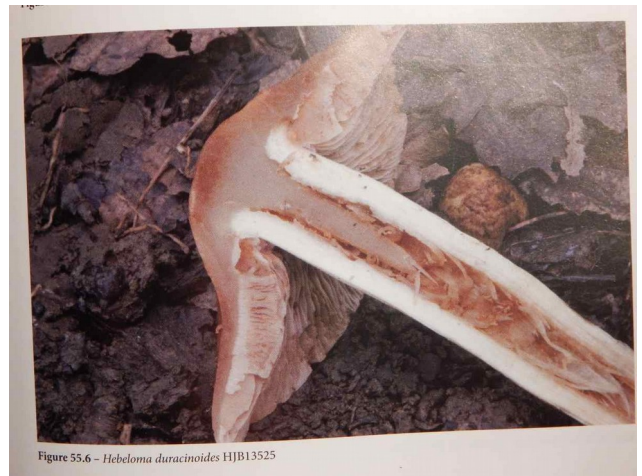
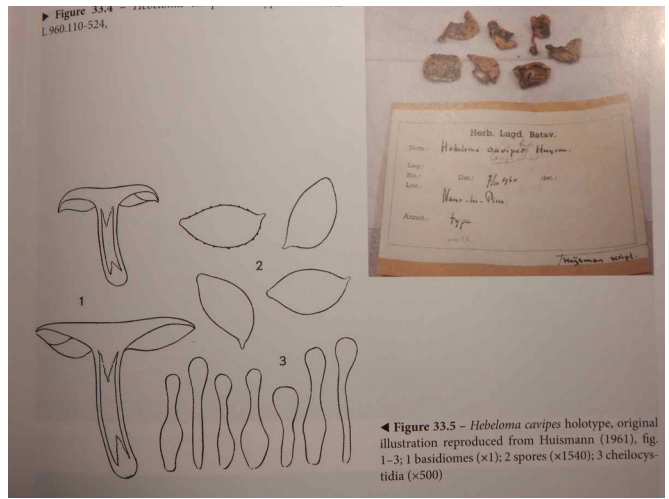
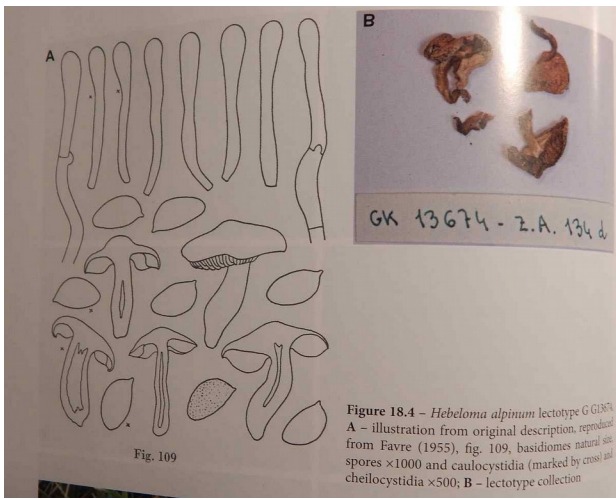
Vajon mennyire erős határozóbélyeg a kettévágott retekszagú fakógomba (*Hebeloma sinapizans*) üreges tönkjének felső részén található nyúlvány, „nyelvecske”, amelyet több szakirodalom is megemlíti . . . ?

A teljesség igénye nélkül az alábbi fakógomba fajoknál lehet megtalálni hasonló képződményt: *H. alpinum*, *H. cavipes*, *H. celatum*, *H. duracinoides*, *H. lutense*, *H. marginatum*, *H. theobrominum* és a *H. sinapizans*.

A feni felsorolásban találhatók Európában széles körben elterjedt fajok is.

Véleményem szerint a *Hebeloma* nemzetségben az üreges, illetve idővel üregesedő tönkű fajoknál nem ritka, sőt inkább gyakorinak nevezhető ennek a képletnek az előfordulása.

/Forrás: *Hebeloma* – Fungi Europaei 2016/

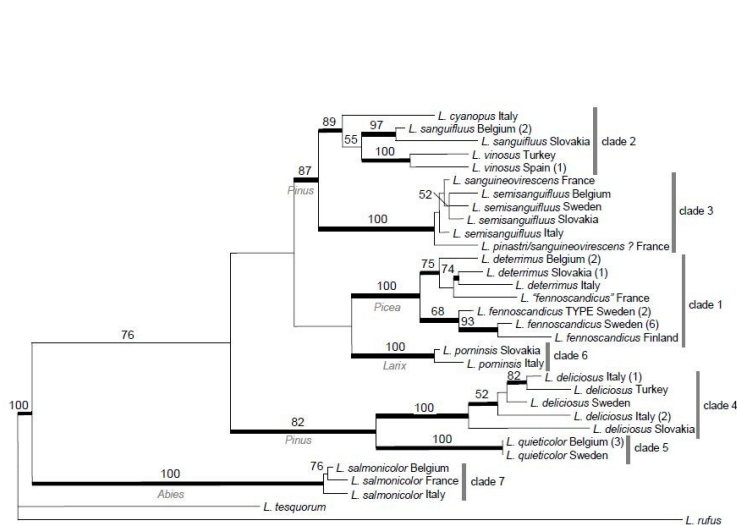

IV. A rizikék tejnedvének elszíneződése

Az európai "rizike fajok" (*Lactarius sect. deliciosi*) törzsfája, valamint a rizikék tejnedvének elszíneződése a húson 1 perc - 5 óra intervallumban.

A fotóimon (balról) az ízletes rizike (*Lactarius deliciosus*), a vörösödőtejű rizike (*Lactarius semisanguifluus*) és a vöröstejű rizike (*Lactarius sanguifluus*) látható.

/Forrás: törzsfá - Jorinde Nuytinck, *Lactarius section Deliciosi* (Russulales, Basidiomycota) and its ectomycorrhiza: a morphological and molecular approach (doktori értekezés, 2004-2005); tejnedv színváltozását szemléltető ábra (akvarell) - Omer Van de Kerckhove/

Discolouration of latex in upper part of stipe after:	1-2 min.	5 min.	10 min.	20 min.	1 hour	(4-5 hours)
<i>L. sanguifluus</i>						
<i>L. semisanguifluus</i>						
<i>L. salmonicolor</i>						
<i>L. determinatus</i>						
<i>L. deliciosus</i>						
<i>L. queticolor</i>						
<i>L. queticolor</i> (base of stipe)						

Fig. 4: Discolouration of the latex on the context after 1 min. to 5 hours as observed in several European species (watercolour Omer Van de Kerckhove).

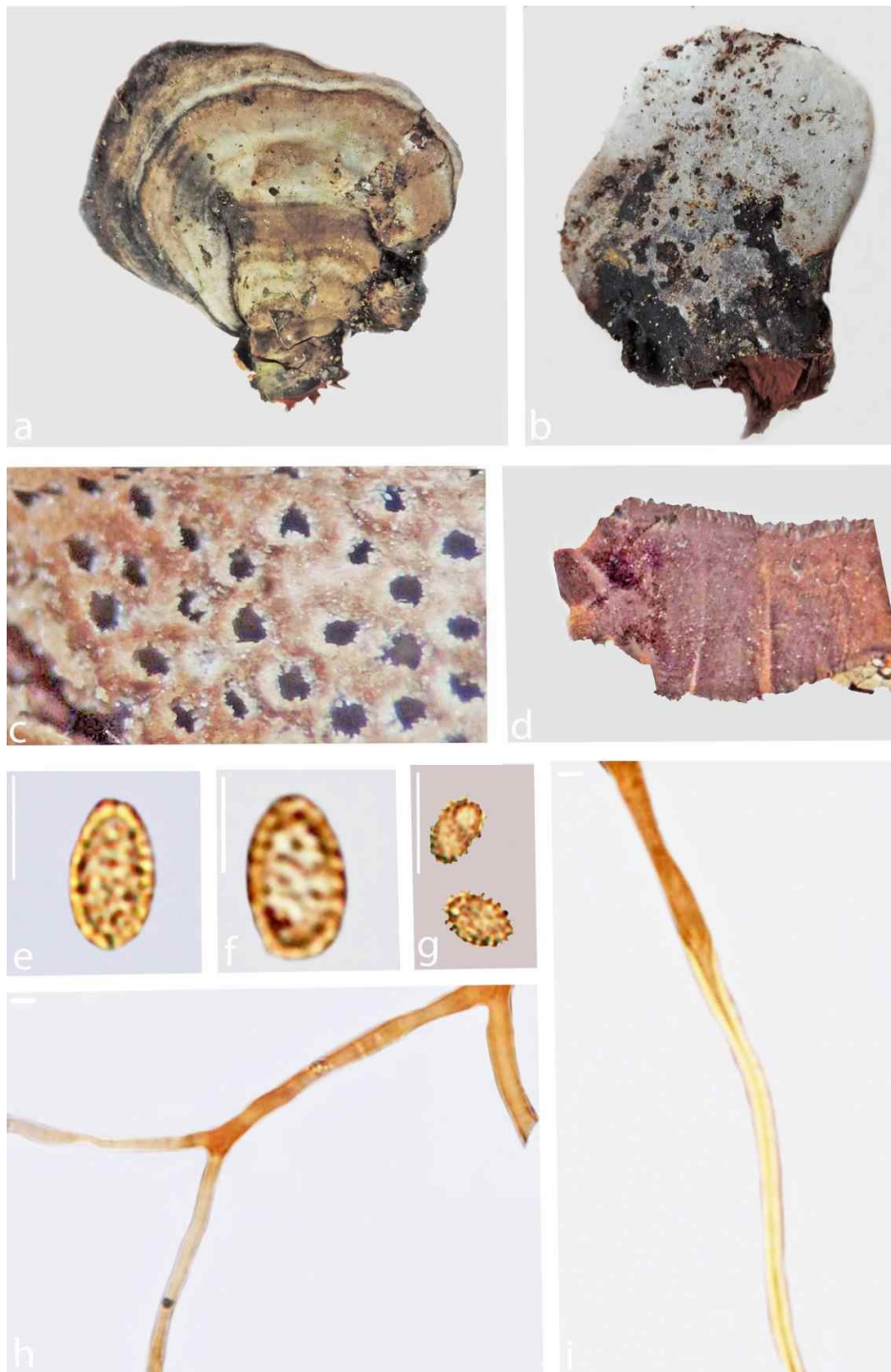
V. A nemzetközi helyzet a Ganoderma-fronton is fokozódik ;)

- * *Ganoderma ellipsoideum* - a tudományra nézve egy új faj a *Ganoderma* nemzetségben.
- * *Ganoderma* és *Amauroderma* (Ganodermataceae).
- * Relatív kis fajszám, komoly bonyodalmakkal, sok hasznos információval (adatok és leírások a fajokról).
- * Határozókulcsok és törzsfá a két nemzetséghez.

Az ábrák és a fotók több helyen történő nem túl logikus elhelyezésétől, valamint ezeknek az itt-ott slendriáner megnevezésétől, felcserélésétől függetlenül, véleményem szerint egy izgalmas és érdekes olvasmány ez a cikk.

/Forrás és a fotók: High diversity of *Ganoderma* and *Amauroderma* (Ganodermataceae, Polyporales) in Hainan Island, China - *Mycosphere* 9(5): 931–982 (2018);
http://www.napora.hu/gomba/MYCOSPHERE_9_5_1.pdf /

VI. Összehasonlítás

Nem könnyű ezt a nonprofit tudományt tanulni, de művelni sem – csupán kettő közismert faj mindössze két tulajdonsága, öt szakkönyvben ;)

1.) *Lactarius quietus* (vörösbarna tejelőgomba)

F. A. Neerlandica (2018)

Spóralenyomat: sárgásfehértől a halvány sárgáig

Tej: meglehetősen bőséges, fehértől a krémszínűig, néha kissé vízszerű, nem változik

Funga Nordica (2012)

Spóralenyomat (*Lactarius* genus): fehértől a krémszínűig vagy sötét rózsaszínes sárgás-bézs

Tej: nem átlátszó vagy vízszerű (Key I), halvány krémszínű

G. Eyssartier P. Roux (2017)

Spóralenyomat: fehér (lapszéli színskála)

Tej: eléggé bőséges, fehéres csaknem változatlan vagy nagyon lassan sárgás

Roger Phillips (1988)

Spóralenyomat: krémszínű enyhe lazacszín árnyalattal

Tej: fehér vagy enyhén krémszínű

„Nagy Sárga Könyv” (2017)

Spóralenyomat (Lactarius, Lactifluus genus): fehér, krém- vagy okkerszínű

Tej: nem bőséges, hamar beszárad, fehéres, majd krémszínű

2.) Lactifluus piperatus (fehértejű keserűgomba)

F. A. Neerlandica (2018)

Spóralenyomat: fehér

Tej: nem túl bőséges, száradva fehéres vagy szürkészöld, általában nem változik

Funga Nordica (2012)

Spóralenyomat (Lactarius genus): fehértől a krémszínűig vagy sötét rózsaszínes sárgás-bézs

Tej: fehér, száradva nem változik

G. Eyssartier P. Roux (2017)

Spóralenyomat: fehér (lapszéli színskála)

Tej: fehér, nem változik

Roger Phillips (1988)

Spóralenyomat: fehér

Tej: fehér

„Nagy Sárga Könyv” (2017)

Spóralenyomat (Lactarius, Lactifluus genus): fehér, krém- vagy okkerszínű

Tej: fehér marad

/Fotók: Gianluigi Boerio és Pietro Curti (internet)/

VII. ... és még mindig galóca ;)

- * egy kolumbiai publikáció
- * világszerte cca. 600 ismert faj
- * Amanita rubescens és az A. virosa klád
- * további érdekességek

/Forrás: Defining the phylogenetic position of Amanita species from Andean Colombia – MYCOLOGIA 2017, VOL. 109, NO. 2, 261–276/

